

Резолуција о Сребреници: У наше име?!

Пише: Стефан Каргановић
понедељак, 08 март 2010 21:32

Тешко је замислити како би „резолуција о Сребреници“, која је у овом тренутку предмет конспиративног договарања статистички безначајне политичке класе у Србији – поред њих – могла обавезати и још неког. (А та класа, подсетимо се, не броји више од 1 одсто укупног становништва, чак и када јој додамо и цели пратећи апарат њених апологета и скутоноша.)

Тако долазимо до фасцинантног парадокса: један ратни злочин приписује се, без икаквог правног или моралног основа, држави и грађанима Србије као да је учињен „у њихово име“. Он се сада окајава једним скупштинским актом са чијим је садржајем јавност само у најопштијим цртама упозната, али који и на основу тих назнака огромна већина грађана са презиром одбацује. Тај акт се формулише и усваја „у име“ грађана који га одбацују, на иницијативу шачице људи који у Србији држе монопол на политичко одлучивање. Положај те шачице појединаца који сада, бахатом злоупотребом приграбљених политичких инструмената, самозвано у име невољних грађана „окајавају“ злочине са којима ти грађани немају никакве везе врло је сличан положају неколицине извршиоца злочина у јулу 1995. године. Они су тада злочин извршили, али не у име и за рачун грађана Србије, већ у корист потпуно различитих и до сада још увек поуздано неидентификованих фактора и налогодаваца.

Пошто је морална уцена грађана Србије – да им је резолуција једини начин да сперу љагу геноцида почињеног у њихово име – главни ако не једини аргумент њених предлагача, упорно понављање основних чињеница у вези са Сребреницом увек је добродошло. Наравно да форензичка документација Хашког тужилаштва уопште не подржава закључак да је настрадало 8.000 лица, у који званична прича жели да нас убеди, већ садржи доказе који се односе на нешто више од 1.900; наравно да и од тог броја око 500 отпада (према обрасцу рањавања) несумњиво на жртве борбених дејстава а не погубљења; наравно да за око 400 уопште није могуће утврдити узрок смрти; и, наравно, да то оставља око 1.100 као могуће жртве стрељања, што је очигледно осам пута мање од политички и пропагандно освештане цифре којом се правда потреба за „покајничком“ резолуцијом.

Али морална срж овог питања не налази се чак ни у бројевима пострадалих, већ у идентитету и правој улози починилаца. Једина формација ВРС, или било које војске, која је до сада пред судом била доведена у везу са сребреничким злочиним је мистериозни, мултиетнички, Десети диверзантски одред. Та јединица нема јасно место ни у једном формацијском саставу. Њени припадници били су из редова свих зараћених народа у

Резолуција о Сребреници: У наше име?!

Пише: Стефан Каргановић
понедељак, 08 март 2010 21:32

БиХ, а међу њима налазио се чак и један Словенац.

Припадник те јединице, Хрват Дражен Ердемовић сведочио је у кључном предмету Крстић и у више других сребреничких предмета пред Хашким трибуналом. Као награду за своје услуге био је кажњен само симболички са две године затвора, мада је „признао“ да је у Пилицама са колегама стрељао између 1.000 и 1.200 муслиманских заробљеника. У правним анализама није забележено да је неко успео да за гнусни злочин оваквих размера добије тако широк имунитет од кривичног гоњења. Такође је забележено да сведок-учесник у таквом злочину пред судом именује своје колеге у јединици и саучеснике у злочину, али да против њих нико већ годинама не покреће истражни поступак, нити им поставља било каква питања.

Непознато је ко је осмислио и организовао сребренички злочин, а само је делимично познато ко га је и под каквим околностима извршио. Самим тим, не постоји основ да се држава Србија и њени грађани за њега „кају“, а још мање да се излажу могућности плаћања баснословних репарација за злочин са којим они немају апсолутно никакве везе.

Зато процес најављивања и припремања резолуције, који несметано тече без обзира на гнев који грађани испољавају свакодневно у односу на саму помисао таквог акта, делује крајње забрињавајуће. Под претпоставком, то јест, да нам је јачање демократских вредности и установа у данашњој Србији битно.

Начин како је резолуција први пут била јавно поменута емблематичан је за презир властодржаца према грађанима. О тој иницијативи која би, наводно, требало да буде од огромне моралне користи њиховој земљи и да јој помогне да се уклопи у европски систем вредности, грађане Србије до сада нико никада није консултовао. Они су за њу сазнали посредно и узгредно када је председник Тадић, у класичном јужноамеричком стилу *pron unciamiento*

, обнародовао 4. јануара ове године, обраћајући се скупу дипломатских представника Србије у иностранству.

Карактеристични су и прилика и публика. Председник Тадић за предлагање своје „моралне“ иницијативе није искористио неку прилику од општештвеног и унутрашњег значаја, као божих празници или дан Светог Саве, да је уклопи у неки прикладни морални контекст. Он је то учинио користећи прилику која је по својој природи везана за

Резолуција о Сребреници: У наше име?!

Пише: Стефан Каргановић
понедељак, 08 март 2010 21:32

односе са иностранством. С обзиром на чињеницу, која је ускоро затим изашла на видело, да је резолуција била управо резултат жестоког притиска из иностранства, тај потез био је крајње неспретан. Што се избора публике тиче, он је био подједнако лош, али и индикативан: колегијум државних бирократа МИП-а, од којих је сувишно очекивати нешто друго осим некритичког и опортунистичког климања главом на било какав предлог њиховог шефа. За свој први наступ на ову тему, председник Тадић није могао изабрати мање прикладну прилику нити мање релевантни аудиторјум.

Од тог тренутка па надаље, акција за усвајање резолуције, са становишта оних који је предлажу, иде у само једном смеру – низбрдо. Нада председника Тадића, да ће његов предлог с временом добијати све ширу друштвену подршку, пропала је. Ни после два месеца, она још није стекла подршку значајног броја обичних чланова друштвене заједнице, или – како би се то на Западу рекло – човека са улице. Подржавају је само „*the usual suspects*“

“, од којих се то и очекује у сличним приликама: НВО које зависе од западног финансирања и чији је задатак у Србији логистичка подршка свакој иницијативи која користи западној политици; неколико министара и заменика министара који су се огласили по задатку и чије мишљење нико не узима озбиљно; специјални тужилац, чији је професионални кредибилитет одавно у рушевинама; најзад, неколицина „стручњака“ и професора који својом другоразредном аргументацијом повећавају сумњу у суштински смисао председниковог предлога.

Као што се у случају правде са разлогом каже да није битно само да се она чини, већ и то да се види да је учињена, то исто важи и за демократију. У расправи која се односи на питање од тако великог политичког, моралног и материјалног значаја за Србију, као што је резолуција о Сребреници, не примећује се ни траг од демократске праксе. Српски властодржци демос третирају као плебс, и они су га из процеса разматрања и одлучивања по овом питању у потпуности искључили.

За једну земљу чији се функционери на речима залажу за њен што бржи улазак у Европску унију процес усвајања ове резолуције крајње је неприродан. Може ли ико замислити неку земљу Европске уније, или зрелу демократију било где, у којој се два месеца расправља о парламентарном документу чији текст никоме није био показан, и за који се уопште не зна ни да ли је написан? Проблем није у томе што нека иницијатива потиче одозго. Мали круг компетентних људи, који пажљиво и савесно проучавају које би политичке мере могле најбоље послужити интересу друштва, обично је продуктивнији од улице када је у питању доношење корисних предлога и решења. Али да би једна мера усвојена у име целе заједнице имала легитимитет, њен садржај мора бити плод

Резолуција о Сребреници: У наше име?!

Пише: Стефан Каргановић
понедељак, 08 март 2010 21:32

свестране расправе обавештених грађана. Гласање у парламенту одраз је тог друштвеног консензуса, не његова замена.

У случају сребреничке резолуције, тај друштвени консензус не постоји. Већ два месеца, суочени са одбојним ставом јавности, и у страху да је не разбесне још више, предлагачи се не усуђују да објаве чак ни нацрт документа који би по њима требало усвојити. Грађане нико не позива да учествују у расправи на ову тему, нити су предлагачи резолуције ти који им нуде неопходне информације помоћу којих би могли анализирати аргументе за и против и одлучити какав ће став да заузму. Нико у структурама политичке власти за њихов став не показује ни најмање интересовање. Уместо обавештења о природи и могућим последицама предложеног скупштинског акта, грађани су од представника власти изложени харангирању које јасно ставља до знања да се њихова интелигенција цени врло ниско. Уместо чињеница и аргумената, нуде им се моралне уцене и имплицитне претње. Договарања се одвијају искључиво на нивоу политичких клика у парламенту и изван њега. Са грађанима, по овом питању које се тиче њих, њиховог образа, и будућности њихове земље, не договара се нико.

Резолуција о Сребреници свакако да може бити усвојена већином у корумпираном парламенту, али то се може догодити искључиво без трага од демократског легитимитета и без могућности да резолуција морално, или на било какав други начин, обавезе грађане у чије се име бахато доноси. Посланици Народне скупштине Србије немају пуномоћја да у име политички маргинализованих грађана Србије такву резолуцију изгласају, као што шарена дружина Десетог диверзантског одреда није имала овлашћење да заробљенике, на које се та резолуција односи, побије у њихово име.

(Аутор је председник холандске невладине организације Srebrenica Historical Project)